Jan Vlam

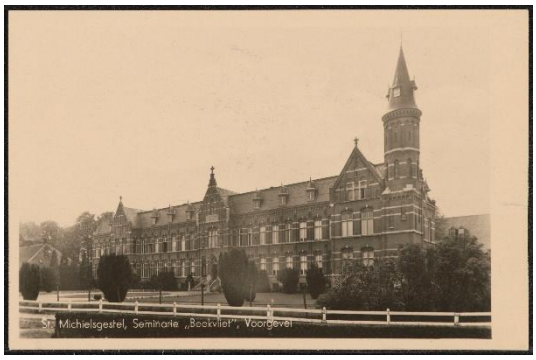
Jan Berend Vlam is geboren in Zeddam op 13 maart 1905. Hij was een zoon van molenaar Maarten Vlam (1879-1939) en Hanna Nijenhuis (1878-1931) en trouwde met Diena Brussen (1906-2000). Uit dit huwelijk werden vijf zoons en vijf dochters geboren.

Toen Jan Vlam zes jaar oud was, verhuisde het gezin naar Winterwijk. Daar zou hij tot zijn twintigste blijven wonen. Jan was actief als verkenner bij de De Winterswijksche padvinders. Deze groep was in 1911 opgericht.

Al heel vroeg interesseerde Jan Vlam zich voor politiek en maakte hij deel uit van de rode en blauwe jeugdbeweging. In 1923 werd hij lid van de NV (Nederlandse Vereeniging) tot Afschaffing van Alcoholhoudende dranken.

Na de HBS werd hij kantoorbediende bij petroleummaatschappij "De Automaat" te Winterswijk en Hengelo en vervolgens (waarnemend) chef op de afdeling metaalgieterij van machinefabriek "G. Dikkers & Co." te Hengelo. Hij was daarnaast voorzitter van de vereniging van handels- en kantoorbedienden "Mercurius" (1925-1945) en vanaf 1928 secretaris van de Bestuurdersbond NVV (Nederlands Verbond van Vakverenigingen).

Tijdens de oorlog bleef Vlam contact onderhouden met geestverwanten elders in het land. Hierbij kwam zeker ook de mogelijkheid tot het plegen van verzet ter sprake.

Op 4 mei 1942 arresteerden de bezetters 460 keurige heren, die geen van allen een flauw vermoeden hadden wat daarvoor de reden was. Het waren hoogleraren, politici, schrijvers, musici, advocaten, geestelijken, burgemeesters: een indrukwekkende doorsnede van de elite van Nederland. Met vrachtwagens werden ze vanuit het hele land samengebracht in een klein dorpje vlakbij Den Bosch. Tot eind 1944 zouden honderden notabele Nederlanders als gijzelaars vastzitten in het voormalige kleinseminarie Beekvliet bij St Michielsgestel. Onder hen zat Jan Vlam. De mannen waren niet te vergelijken met ‘gewone gevangenen’. De Duitsers beschouwden deze groep als onderpand. Zolang de Nederlandse bevolking zich netjes en coöperatief gedroeg, zouden de gijzelaars geen haar op het hoofd worden gekrenkt. Was dit niet het geval, dan zouden één of meerdere van hen zonder pardon worden geëxecuteerd. Zo fungeerden de gijzelaars als een soort ‘represaille-reserve’. Het kampregime was erg licht. De Duitse en Nederlandse bewakers hadden de opdracht gekregen om de gijzelaars met rust te laten zolang ze zich maar niet misdroegen. Ze houden zich bezig met onderlinge cursussen, lezingen, concerten, cabaret en voordrachtavonden, bridge en sportwedstrijden. In het kamp

kwam hij in aanraking met mensen die na de oorlog een belangrijke rol in de politiek of wetenschap zouden spelen. Er werden belangrijke contacten gelegd en ideeën ontwikkeld. Eén keer ontsnapte hij ternauwernood aan executie als represaille voor een verzetsdaad. Hij had de afscheidsbrief voor zijn familie al geschreven. Op 12 december 1942 werd hij vrijgelaten, naar men denkt omdat hij hoofd was van een groot gezin.

Steeds bleef hij voeling houden met het verzet. Belangrijk was zijn rol als stimulator van de april-mei stakingen in 1943, die in Twente begonnen.

Na de oorlog werd hij wethouder van openbare werken, bedrijven en volkshuisvesting (1945-1947) in Hengelo en kort lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Per 1 maart 1947 werd Vlam benoemd tot burgemeester van Goor. Als burgemeester maakte hij zich hard voor het herstel van het oude troephuis van de Stoevelaarsgroep uit Goor. Dit gebouw viel na het verbod op Scouting in 1941 in handen van de bezetter. Na de oorlog was er niet veel meer van over dan een geraamte zonder ramen en dakpannen. In juni 1950 werd het gebouw heropend. Vanaf 1955 was Jan burgemeester van Winterswijk (1955-1970).

Jan is overleden in Winterswijk op 16 februari 1991.

Meer informatie

Jan Vlam - Wikipedia
J.B. (Jan) Vlam - Parlement.com
Home - Gijzelaarskamp Beekvliet
Kamp Sint-Michielsgestel - Wikipedia
P.C.A. Geyl, Gedenkboek gijzelaarskamp Beekvliet, St. Michielsgestel (Schiedam 1946)
Jan Berend Vlam (biografischwoordenboekgelderland.nl)
Home - Netwerk Oorlogsbronnen
Twentsch dagblad Tubantia en Enschedesche courant en Vrije Twentsche courant » 26 jun 1950 - Art. 9 | Delpher
Nieuwe Winterswijksche courant » 03 okt 1958 - Art. 65 | Delpher

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.